

KIYAMET VE MAHKEME-İ KÜBRADA YAŞANAN HALLER

Bismillâhirrahmânirrahîm.

a. Kıyamette Mekke ve Medine'nin Üstünlüğü

Hadîs-i şerîfte mânevî âlemle ilgili bilgi vermiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz ümmetine her şeyden bahsederdi. Geçmiş ümmetlerin hâllerini hem de bilinmeyen taraflarını anlatırdı. Hem de o ümmetlerin merak ettikleri meseleleri anlatırdı. Çünkü ona Allah bildirirdi. Allah'ın bildirdiği ile Allah'ın lütfu ile anlatırdı. Gerçekte olacak şeyleri anlatırdı. Mesela; “İstanbul fetholunacak.” demiş, fetholunmuş. Bunun gibi. Ümmetin en üzüntülü en sıkıntılı en baskı altında olduğu zamanda “Siz sabredin; bu günler geçecek, bu İslâm nerelere yayılacak, nelere sahip olacaksınız?!..” demiştir ve olmuştur. O zaman müşrikler onlara gülmüşlerdi. “Şunlara bak; neredeyse silinip gidecekler, neler hayal ediyorlar!” demişlerdi. Hayal değil. Allah bildirince; en zayıf zamanda, hiç kimsenin tahmin etmediği, müşriklerin güldüğü zamanda ileriye dönük olacak şeyleri söylemiştir ve söylediği şeyler olmuştur. Çünkü;

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

*Ve mâ yentiku 'ani'l-hevâ in hüve illâ vahyün yûhâ.*¹

Allah'ın Resûlü boşuna konuşmaz. Allah'ın Resûlü! Allahu Teâlâ hazretleri ona neleri gösteriyor! Bazen insanlarla konuşurken onların görmediği şeyleri gösteriyordu. Peygamber Efendimiz görürdü, öteki insanlar görmezdi. Tabii, olağan, gayet doğal. Çünkü o peygamber. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hiçbir beşere, insanoğullarına, hiçbir kişiye nasip olmamış olan miraç olayına şahit olmuştur, mazhar olmuştur. Yedi kat gökleri geçmiştir, Arş-ı Âlâ'ya varmıştır, Allahu Teâlâ hazretlerinin huzuruna dâhil olmuştur. Bunlar hep olağanüstü şeyler. Başkası görmedi ki! Başkasının bildiği bir şey değil ki! Anlaşılması, anlatılması zor şeyler. Ama birçok şeyin söyledikten sonra hemen vukû bulunduğunu veya bir zaman sonra vukû bulunduğunu biliyoruz.

Zaten kendisine henüz daha peygamberlik vazifesi verilmeden önce de Peygamber Efendimiz diyor ki; "Ben o zaman rüya görür-

---

¹ 53/ Necm,3 - 4.

düm. Rüyalarım ertesi gün, olduğu gibi çıkar-
dı.” Önceden gördüğü bir şey, ertesi gün veya
veya sonra olduğu gibi çıkardı. Daha o zaman-
dan kalbinin pırıl pırpıl, nurânî olmasından;
peygamber olmadan önce böyle olağanüstü
hâli vardı.

Gözü öne bakarken arkadaki şeyleri de
görürdü ve söylerdi. Birisi geldi. Uzaklardan
heyet hâlinde bir grup insan Peygamber Efen-
dimiz’e geldi. Bunlar saygıda kusur ettiler.
Olumsuz birtakım tavırları oldu. Efendimiz
üzüldü ve sinirlendi. Dedi ki; “Yolda şöyle
konuştunuz, şöyle konuştunuz, şöyle konuştun-
uz...” Kıpkırmızı oldular.

Peygamber Efendimiz’in Allah’ın lütfuyla
gelmişe geçmişe ait, geleceğe ait bu verece-
ğim bilgileri bizlere bildirdiğini, onların da
hadîs-i şerîf olarak bize nakledildiğini hep
söylüyordum.

Ne mutlu bize ki Peygamber Efendimiz’in
o mübarek hadîs-i şerîfleri kitaplara yazılmış-
tır. Koca koca kitaplar elimizde, evimizde,
kütüphanemizde duruyor. Onları okursak Alla-
hu Teâlâ hazretlerinin lütfuyla geçmiş ve ge-
leceğin bilgilerine sahip oluruz. Hem bu dün-
yanın evvelinde neler olmuş hem de ileride

neler olacak, insan anlar. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz boşuna konuşmaz.

Ve mâ yentiku 'ani'l-hevâ in hüve illâ vahyün yûhâ.

Ne söylemişse Allah'ın kendisine bildirmesini söyler.

Birinci hadîs-i şerîfi okuyacağım burada size.

«يَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ هَذِهِ الْبُقْعَةِ وَمِنْ هَذَا
الْحَرَمِ سَبْعِينَ أَلْفًا، يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ،
يَشْفَعُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا، وَجُوهُهُمْ
كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ»

Yeb'asullahu 'azze ve celle min-hâzihi'l-buk'ati ve min-haze'l-harami seb'îne elfen yedhulûne'l-cennete bi-gayri hisâb yeşfe'u küllü vâhidin min-hüm fî-seb'îne elfen vü-cûhuhüm ke'l-kamer'i-leylete'l-bedr.

Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh'ten* bir hadîs-i şerîf:

Yeb'asu. "Allah Teâlâ hazretleri ba's eder."

Hani insanlar ölecek, kabre konulacak, kıyamet kopacak. Ama ondan sonra; *ve'l ba'sü ba'de'l mevt-i hakkun*; öldükten sonra insanlar dirilecek, âhiret olacak, mahkeme-i kübrâ olacak, hesap olacak, sevaplar günahlar hesaplanacak, tartılacak; iyiler cennete gidecek -Allah bizi cennete girenlerden eylesin- kötüler de cezasını çekecekler.

Min-hâzihi'l-buk'ati.

Buk'a, “mıntıka” demek.

Min-hâzihi'l-buk'ati ve *min-hâze'l-haram*. “Bu mıntıkadan ve bu Harem-i Şerîf'ten...”

Bunu söylediği zaman kendisi neredeydi?

Medine'yi Münevvere'deydi ya da Mekke-i Mükerrerme'deydi. İki tane Harem-i Şerîf vardır. Birisi Mekke-i Mükerrerme'deki Harem-i Şerîf.

Mekke-i Mükerrerme'deki Harem-i Şerîf nereden başlar?

Cidde ile Mekke arasında. Suud hükümeti güzel, görkemli kapı gibi bir şey yaptı. Yol, altından geçiyor, rahle şeklinde. Sanki çok büyük bir rahleymiş gibi çok nakışlı, süslü, ziynetli bir şey yaptılar. Geliş gidiş yolu onun altından geçiyor. Mekke'ye 15 kilometre fa-

lan, belki daha fazladır. Belki 25, belki 35 kilometresini bilmiyorum. Rahle şeklinde, kemer gibi bir yapı yaptılar. Orası Cidde'den Mekke'ye doğru giderken Harem-i Şerîf'in başlangıcıdır.

Harem-i Şerîf'ten içeriye müslüman olmayanların girmesi yasaktır. Yasak, âyet-i kerîme ile yasaklanmıştır. Müşrikler oraya giremezler. Onun için oradan evvel sağa bir yol ayrılır. Ve oraya gelmeden evvel bir polis teftiş noktası vardır. Arabadaki insanların yüzüne bakarlar; müslüman mı değil mi, gerekirse belgeleri isterler. Müslüman değilse sokmazlar; sen şuradan yallah sağ tarafa! Müsaa-de etmezler; başka yöne döner, gider. Harem-i Şerîf'in Mekke'deki hududu budur.

Harem-i Şerîf'in Medine tarafına giden yolunun da hududunu bilirsiniz Umre Mescidi'dir. Hacca gidenler oraya gittiler mi bilmiyorum. Oraya gidenler yeniden gusül abdesti alıp ihramlanırlar, bir umre daha yaparlar. Umre Mescidi diğer adı da *ten eym* [Tenim], orası da Harem'in öbür taraftaki hudududur. Yemen tarafında hududu vardır. Başka tarafta hudutları vardır.

Aşağı yukarı şöyle; Mekke-i Mükerre-
me'nin 25 kilometre etrafı, çevresi kutsal
mıntıkadır.

Harem ne demek?

Kutsal mintıka, bir takım işlerin yapılma-
sının ve oraya belli bir usullerin dışında giril-
mesinin yasak olduğu mintıka demek. Harem,
“haram” kelimesi ile ilgili. Kutsal mintıka,
yasaklı mintıka, dikkat edilmesi gereken min-
tıka demek.

Eğer Efendimiz bu sözünü Mekke-i Mükere-
reme'deyken söylemişse işte bu mintıka için-
den, bu araziden, Harem-i Şerîf'in olduğu
mıntıkadaki ahalinin içinden 70 bin kişiyi ya-
ratacak Allah.

Ba'sü ba'de'l-mevt.

Ölümden sonra mezarlardan kalkacak. 70
bin kişi! Evet, hesap var, mahkeme-i kübrâ
var ama bunlar özel kullar oldukları için imti-
yazlı kulları oldukları için bunları hesap sor-
madan geçirecek. Ne kadar hoş! Gürültü yok,
sorgu yok, belge yok, hesap yok, ölçmek yok,
azar yok, kızmak yok, korku yok...

﴿ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

*Lâ havfun 'aleyhim ve lâ hüm yahzenûn.*²

Doğrudan cennete girecekler. Öteki insanlar hesap verecekler vesaire. Telaş, korku, belki cehenneme gidecekler. Ama bunlar doğrudan doğruya cennete gidecekler. Ayrıca;

Yeşfe'u küllü vâhidün min-hüm fî-seb'îne elfen. “70 bin kişiye de bunların her bir tanesi şefaath edecek.”

“Yâ Rabbi! Şu benim akrabamdır, şunu da affediver, bu da gelsin benimle. Yâ Rabbi! Şu benim oğlumdur, o da geliversin. Şu benim çok samimi kardeşimdi, dünyada iken âhîret kardeşi olmuştuk, o da geliversin yâ Rabbi!..”

70 bin kişiye de şefaath edecekler, onlar da girecek. 70 bin kişi hesapsız girecek ama her birisi de 70 bin kişiye şefaath edip yanına alabilecek.

Kaç ediyor? Dört milyon dokuz yüz bin kişi!

Eğer bu sözü Medine-i Münevvere'de söylemişse Medine-i Münevvere'nin de kutsal hudutları vardır. Oraya da gayrimüslimler giremez. Hatta şimdi mesela Avrupa, Amerika şirketleri o mıntıkanın dışında otel yapıyorlar. Otobüsle yolcularını öbür tarafa götürüyorlar.

---

² 10/ Yunus, 62.

O mıntıkanın içine yapamıyor, dışına yapıyorlar.

Medine’de söylemişse Medine’den 70 bin kişi bigayri hisâb girecek demek. Mekke’de söylediye o Mekke’de 70 bin kişi hesapsız cennete girecek ama her birisi de 70 bin kişiye şefaata edecek, diye Efendimiz müjdeliyor.

b. Mahkeme-i Kübra

Muhterem kardeşlerim!

Âhirette mahkeme-i kübra vardır, hesap vardır. İnsanlar bu dünyada yaptıklarından hesap görecekler, Mahkeme-i kübrâda sorguya çekileceklerdir. Şahitler çıkacak, şahitler şahitlik edecekler. İnsanlar yaptıkları şeyleri, ne varsa orada, karşılarında yazılı olarak çıkmış görecekler. Hatta şaşıracağız. Bununla ilgili âyet-i kerîmeler var. Mesela bir tanesi;

﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

*Innâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'melûn.*³

“Siz ne şaşırıyorsunuz? Biz sizin bütün her şeyinizi kayda geçiriyoruz, yazıyoruz. İşte

³ 45/ Casiye, 28.

bak, görüyor musunuz hepsi meydana çıktı.” diyecekler.

Herkese kitapları veriliyor. Müşriklerin ellerine bu amel defterleri verilecek: “Görün bakalım hâlinizi, işte bakın. Bunlar sizin, belgeler, dünyada yaptıklarınız!” “Eyvah!” diyecekler. Kendilerini çok korku saracak, heyecan saracak. Diyecekler ki;

﴿ مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا ﴾

*Mâli hâzâ'l-kitâbi lâ yuğâdiru sağîraten ve lâ kebîraten illâ ahsâhâ.*⁴

“Küçük bir şey büyük bir şey, hiçbir şeyi kaçırmamış; hepsini yazmış buraya!” diyecekler.

Biliyorsunuz her şey melekler tarafından yazılıyor. İyilikler de yazılıyor kötülükler de yazılıyor.

﴿ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴾

⁴ 18/ Kehf, 40.

*Fe-men-ya'me'l-miskâle zerratin hayran yerahu ve men-ya'me'l-miskâle zerratin şerran yerahu.*⁵

“Zerre kadar, zerre ağırlığı kadar hayır işleyen karşılığını görecek; zerre kadar şer işleyen onun cezasını görecek.” Videolar nasıl bizim görüntümüzü, sesimizi alıyorsa Allahu Teâlâ hazretleri de her şeyi tespit ettiriyor. Her kulun her yaptığı iş tespit ediliyor.

Bunlar Mahkeme-i kübrâda ortaya konulacak. Sonra hak sahipleri de haklı oldukları kimselerden gidip hakkını isteyecek. Yakasına yapışacak; “Yâ Rabbi, dünyadayken bu benim dünyadayken malımı yemişti. Bu bana olan borcunu ödememişti. Bu dünyada iken beni şöyle üzmüştü, böyle dövmüştü, böyle sövmüştü, böyle perişan etmişti...” diye yakasından yapışıp davacı olacak. İnsanlar insanlardan davacı olacak. O kadar davacı olacak ki!..

“Acaba evlat babasından davacı olur mu?”

Olacak.

“Acaba karı, kocasından veya koca, karısından davacı olur mu?”

Olacak.

---

⁵ 99/ Zelzele, 7.

“Acaba kardeş kardeşten davacı olur mu?”

Olacak.

“Böyle kardeşlik olur mu? Öyle eşlik, karılık kocalık olur mu? Böyle babalık, evlatlık olur mu?..”

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا
يَتَسَاءَلُونَ

*Fe-izâ nüfiha fi's-sûri fe-lâ ensâbe beynehüm yevme izin ve lâ yetesâ'lûn.*⁶

Çünkü İsrafil *aleyhisselam* sura üfürüp de kıyamet koptuğu zaman, insanlar arasındaki bu bizim kardeşlik, akrabalık, analık, evlatlık dediğimiz bağlar, hepsi sıfırlanacak. Hiç kimse kimseye aldırılmaz duruma gelecek. Herkes kendi canına bakacak.

Muhterem kardeşlerim!

Bunlar korkunç bilgiler! Onun için karı, kocasına zulmetmesin. Koca, karısını aldatmasın veyahut onun haberi olmadan evde şöyle yapmasın, böyle yapmasın. Ana baba, evladını haksız yere ezmesin, dövmesin. Evlat, ana babasına karşı gelmesin. Burada annesi,

⁶ 23/ Mü'minun, 101.

babası yüreği dayanmaz affeder ama çocuk mahkûm olacaksa mahkemede affettirirler ama mahkeme-i kübrâda öyle şey olmayacak. Arada nesep bağı, akrabalık bağı kalmayacak.

Onun için âyet-i kerîmede buyuruluyor ki;

﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ

وَبَنِيهِ﴾

*Yevme yefirru'l-mer'ü min-ehîhi ve ümmihi ve ebîhi ve sâhibetihi ve benîhi.*⁷

Yevme yefirru'l-mer'ü min-ehîhi. “O günde kişi kardeşinden kaçacak.” *Ve ümmihi ve ebîhi.* “Annesinden babasından kaçacak.”

“İnsan annesini babasını görmek istemez mi? Ondan evvel vefat etti, özlemiştir...”

Hayır, kaçacak!

Ve sâhibetihi ve benîhi. “Eşinden çocuklarından kaçacak.” *Li-küllî'mriin min-hüm yevme izin şe'nün yuğnîhi.*⁸ “O gün herkes derdi başından aşkın olacak da herkes kendisini kurtarmak isteyecek de onun için!”

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

⁷ 80/ Abese, 34 - 35 - 36.

⁸ 80/ Abese, 37.

Öyle bir hesap olacak. Şahitler olacak, davalılar, davacılar olacak.

Şahitler kimler olacak?

Mesela yalnız başına, hiç kimsenin görmediği bir yerde eşkiya köşede pusuya yattı, atıyla tek gelen bir insanı durdurdu, silahını çekti, parasını aldı, vurdu, öldürdü, uçurumdan aşağıya yuvarladı; kimse görmedi.

Gördü, şahitler var, kimler şahit olacak?

Bir; katilin eli, yüzü, gözü şahitlik edecek. “Yâ Rabbi! Evet, adamın yakasına ben yapıştım.” diyecek. Parmak diyecek ki; “Tetiği ben çektim.” Kendi âzâları şahitlik edecek. Ondan sonra etraftaki kayalar, ağaçlar şahitlik edecek. “Yâ Rabbi! Tam benim önümde bu adam bu adamı böyle öldürdü. Sonra benim üstümden aşağı yuvarladı.” Eşyalar şahitlik edecek. Sonra bu iki taraftaki melekler şahitlik edecek: “Yâ Rabbi! Biz yanındaydık, bu adamın yolunu kesti, bu adamı öldürdü.” diyecek.

Şahitli, davalı, iddialı, çekişmeli, korkunç, terletici bir muhakeme olacak; insanların sevapları günahları tartılacak. Ve iyilikleri olmuş bile olsa günahları çoksa günahının ce-

zasını çekeceği kadar cehenneme atılıp yanacak; inanmış bir insan da olsa!

Neden?

Günahları var. Ne olacak onlar? Onların cezasını çekmek için cehenneme atılacak.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için insanın tir tir titrerken hesap görmeden, hesaba uğramadan, hesaba tutulmadan cennete girmesi çok güzel bir şey.

Bir de ne olacak?

Daha korkulu şey: Mahkeme hemen kurulmayacak. İnsanlar mahşer yerinde toplanacaklar. Binlerce yıl bekleyecekler. Terler içinde bekleyecekler. Beklemekten bıacaklar, yorulacaklar, üzülecekler, perişan olacaklar. Sonra diz çökecekler; kimse başını kaldırıp etrafa bakınamayacak, terlere bulanacaklar. Sonra peygamberlere gidip yalvarmaya başlayacaklar: “Şu mahkeme başlasın, hiç olmazsa iyiler kurtulsun bu sıkıntıdan.” diye. İyiler de bekliyor çünkü daha mahkeme olmadı. Cenâb-ı Mevlâ'nın divanında böyle binlerce yıl sıkıntılı bekleme olacak.

Onun için hesapsız, hemen cennete girmek çok önemli bir şey. 70 bin kişi cennete hesapsız girecek, 70 bin kişiyi de kurtararak

onlara da şefaata ederek girecekler. Allah bizi bigayri hisâb, böyle cennete girenlerden eylesin.

Efendimiz'in sevdiği Ukkâşe b. Mihsan es-Sakafî diye bir sahâbi vardı. Kara kaşlı, kara gözlü, yakışıklı, babayığit, bahadır, savaşçı, cengâver bir sahâbi idi. Efendimiz severdi onu, bazı yerlere; "Hadi bakalım sen geç bu askerinin başına, sen git." diye görevli de gönderirdi.

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfi söyleyince -herhalde Medine'de olmalı bu, benim tahminime göre Medine'de söylenmiş bir söz olmalı- Ukkâşe dayanamadı, heyecanlandı, kalktı ayağa; "Yâ Resûlallah! Dua buyur, ben de bu 70 bin kişinin arasında olayım." dedi. Efendimiz ona baktı: "Ey Ukkâşe! Sen de onlardansın." dedi. Ukkâşe sevindi, oturdu. Allah şefaatine erdirsin. Ben de çok seviyorum mübareği, Allah şefaatine erdirsin.

Sonra birisi daha kalktı: "Bana da dua et yâ Resûlallah." dedi. Efendimiz dedi ki; "Ukkâşe seni geçti." İşi kesti. Ukkâşe senden evvel davrandı, seni geçti, dedi. Kitaplar diyorlar ki; "O adam münâfıktı. O durumda değildi, bigayri hisâb cennete girecek durumda

değildi. Üstelik münâfıktı, cehenneme girecek, münâfıktı.” Söyleyenler, kitaptaki açıklamaları yazanlar böyle rivayet ediyorlar.

Efendimiz ne kadar kibar bir insandı, anlıyor musunuz? “Otur aşağıya, sen münâfıksın! Yıkıl karşımdan, defol!” demiyor, halkın arasında mahçup etmiyor. Ne diyor? “Ukkâşe senden evvel davrandı, otur.”

Edep öğreneceğiz. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in her sözünden, davranışından edep öğreneceğiz. Bir hadîs-i şerîf bu.

Bu hadîs-i şerîf üzerine söylenecek sözler çoktur. İnsan bigayri hisâb cennete girmek için ne yapar? Ne yapmalı, ne yapsın? Ne yapar da öyle bigayri hisâb cennete girsin?

Bizim bazı ülkelere girişte bizim belgelerimiz var. Ben üniversiteden emekli profesör olduğum için bizim pasaportumuz yeşil. *Special pass*, özel pasaport. Bazı ülkelerde bu özel pasaporta vize falan istemiyorlar. Biz şimdi pır geçiyoruz, böyle hoş oluyor. Araştırmaya vesaireye tâbi olmadan geçmek tatlı oluyor. Allah hesapsız cennete girmeyi, o tatlılığı da ihsan etsin.

“İnsan nasıl öyle olur? İnsan nasıl bigayri hisâb cennete girebilir hocam?” diye bunu insan mutlaka sormalı. “Ne yapalım hocam? Ben de isterim bunu, benim de canım çok istiyor. Allah hiç benim defterimi açmasın, kayıtlarım ortaya dökülmesin, yüksek sesle okunmasın, mizana konulmasın, mahşer halkına rezil olmayayım, yüzüm kara olmasın, mahçup olmayayım, perişan olmayayım, beklemeyeyim, hemen cennete gireyim...”

Ne yapmak lazım?

Muhterem kardeşlerim!

Bunun ilk şartı İslâm’ı bilmek! İslâm’ı bilmeyen insan kaş yapayım derken göz çıkar-tır, beceremez. Usta olmayan acemi bir insan bir işi beceremez. Mesela diyelim ki berbere yeni çırak gelmiş, sen de berbere gideceksin, damat tıraşı olacaksın. Yeni çırağın önüne oturur musun? Saçını mahveder, öyle şey olur mu? İnsan, usta ister.

Çok güzel bir kumaş aldın; harika, gören bayılıyor. “Aman ne kadar kıymetli kumaş! Ne kadar güzel!..” Gidip de acemi bir terziye verir misin? Vermezsin. En iyi diken kimdir? Pahalı, bu güzel bir elbise olacak... İyi diktiren

bir yer ararsın. Her şey böyledir. İslâm'ın da ustası olmak lazım. Yani bilgili olmak!

Bu kadar söyleyeyim, buraya bir noktalı virgül koyup birbirleriyle bağlantılı olsun diye başka hadîs-i şerîfe gelelim.

c. Kıyamette Alimlerin Şefaât Hakkı Vardır

İnsanın kimisi alimdir, İslâm'ı bilir; kimisi de âbidir, ibadet eder, namazı çok kılar, camiden çıkmaz. İbadeti çok yapıyor. İbadeti çok yapana “âbid” derler, bilgin kimseye de “alim” derlermiş.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

«يُبْعَثُ الْعَالِمُ وَالْعَابِدُ، فَيُقَالُ لِلْعَابِدِ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ،
وَيُقَالُ لِلْعَالِمِ: اثْبُتْ حَتَّى تَشْفَعَ لِلنَّاسِ بِمَا أَحْسَنْتَ
أَدَبَهُمْ.»

Yüb'asü'l-'âlimu ve'l-'âbid. “Mahşer günü olduğu zaman alim [ve] âbid kabrinden kaldırılır.”

Ba'sü ba'de'l-mevt hakkun. Öldükten sonra dirilmek hak!

Alim de kalktı, ibadet yapan insan da kalktı. O bu camiye girmişti, teravihleri kıl-

mıştı, geceleyin itikâfta kalmıştı, Kur'ân-ı Kerîm okumuştı, tesbih çekmişti, Ramazan'da güzel ibadet etmişti... Allah kabul etsin, güzel. Mâşaallah, tamam. İkisi kalkarlar.

Yüb'asü'l-'âlimü ve'l-'âbidi. "İkisi birden kalkarlar."

Herkes kalkıyor ama bu ikisini birbirleriyle kıyaslayacak. Efendimiz, ikisinin farkını göstermek için söylüyor. O da kalktı o da kalktı, bakalım nasıl olacak:

Fe-yukâlu li'l-'âbidi udhîlu'l-cenneh. "Âbid kula denir ki: Buyur, hadi bakalım, sen çok güzel ibadetler yaptın, Allah'ın emirlerini tuttun; gel! Hadi bakalım gir cennete, mübarek olsun! Hadi gözün aydın, gir cennete!"

Âbide; "Cennete gir!" denilir. Neden? Namazlı niyazlı, oruçlu, tesbihli, zekâtlı iyi bir insandı; iyi ibadetle ömrünü geçirdi.

Ve yukâlu li'l-'âlim: üskut. "Alime de denir ki; üskut."

Üskut ne demek?

"Sakin ol!" demek. Dur durduğun yerde.

Eyvah ne olacak şimdi?

Alime "Dur!" dedi. Âbide "Sen gel, hadi mübarek olsun, gir cennete!" dediler; alim ne

olacak şimdi? Alime “Dur!” dediler, orada dikildi kaldı.

Hattâ teşfa'a li'n-nâs bi-mâ ahsente edebühüm. -Allahu ekber!- “Terbiyesini, eğitimi öğretimini güzel yapıp da iyi yetiştirdiğin edepli öğrencilerinden yetiştirdiğin insanlardan hangilerine şefaathedeceksen dur da onlara şefaathet!” diye orada bekletiliyor.

Alim, yetiştirdiği kimselerin başarılı olanlarını, edepli olanlarını ne yapacak? Ayıracak. Diyecek ki; “Şu iyi talebemdi, İslâm'ı iyi anladı, iyi öğrendi, iyi uyguladı. O bu tarafa gelsin bu bu tarafa gelsin...” Durması zararına değil, orada durdurulması, başkalarını da cennete soksun diye.

Alim hem kendisi cennete girecek hem de başkalarına da yetiştirdiği kimselerden kendisinin sözünü dinleyen, kendisinin etrafında ilmi öğrenen [kimselere] şefaathedecek. Böylece iyi müslüman olan kimselere de şefaathedecek. Onlardan hangilerini seçecekse seçecek. Acaba âlim âbiddenden üstün mü? Başkalarına da şefaathediyor. Âbid kendisini kurtardı, alim hem kendisini kurtardı hem başkalarını kurtardı.

Acaba alim mi daha üstün şehid mi daha üstün? Şehit canını verdi, Allah yolunda savaştı, öldü, şehid oldu. Şehit mi daha üstün alim mi daha üstün?

Alim daha üstün, alim daha üstündür. Alim daha kıymetlidir. Onun için Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde buyuruyor ki; “Ya alim olun ya da öğrenci, bunun dışında bir şey olmayın; mahvolursunuz, helâk olursunuz.”

Ya alim olun ya da öğrenci olun! Bilmiyorsanız öğrenci olun, öğrenin. Biliyorsanız alim olduysanız etrafınıza müslümancıkları toplayıp anlatın: “Yapmayın, etmeyin, işin doğrusu şudur. Âhirette şunlar olacak, yanlış yapıyorsun. Bu, Allah’ın emrine aykırı, İslâm’a aykırı...” Öğretecek. Ya alim olup öğretecek ya da bilmiyorsa, “Bilmiyorum, tamam.” öğrenci olacak.

d. Din Eğitimi Her Yaş ve Meslekten İnsan İçin Zaruridir

Bizim bu kuruluşları kurmamız lazım. Eğer birisi burada, “Ben bilmiyorum hocam. Ben buraya işçi olarak geldim ama içime bir aşk düştü, İslâm’ı öğrenmek istiyorum. Burada durumum müsait, emekli oldum. Tamam,

şimdi istiyorum işte...” diyorsa; o kuruluşu kurmamız lazım. Öyle bir yer, öyle bir mektep olmalı. Ben de okuyabilmeliyim çocuğum da okuyabilmeli hanımım da okuyabilmeli.

Bizim burada hedefimiz ne olacak?

Yakın zamanda bir güzel İslâm, ilim ve irşad mektebi kurmak!

Muhterem kardeşlerim!

Mektep diyince insanların aklı hep çocuklara gidiyor. Halbuki büyüklerin de eğitime ihtiyacı var. Hatta çocuk, küçük olduğu için ilmin kıymetini bazen iyi bilmeyebilir. Ama büyük, ilmin kıymetini anlıyor. Bazen büyüklere açık bir mektep olursa büyükler orada çok iyi de yetişebilirler ve kısa zamanda yetişirler. Onların hayat tecrübesi vardır, ömür tecrübesi vardır, her şeyi anlamışlardır. Gençliğini geçirmiştir...

Hani şair diyor ya, 35 yaşını geçmiş de şiir yazıyor ya;

Geç fark ettim taşın sert olduğunu

diyor. Ama fark etmiş. 35 yaşına gelince taşın sert olduğunu fark etmiş. Demek ki insan yaşlanınca anlıyor ve bir de pişmanlık duyuyor: “Ah! Keşke şimdiki aklım olsaydı eskiden o yaptıklarımı yapmazdım...” Bir de küçük

çocuğa söylersin anlamaz da yetişkin insan şıp diye anlar, tamam. Bir sefer söyledin mi anlar, çocuk değil ki! Bir sefer söylersin, anlar.

Onun için dünya genelinde bizim bir yanlışlığımız var. Türkiye’de de çok. Biz yaşlılara mektep kurmayı ihmal ediyoruz. Mektep çocuklara mahsus sanıyoruz. Halbuki -bence- emeklilere bir mektep lazım. Hem de ne kadar güzel olur ne kadar iyi öğrenci olur onlar. Ne kadar başarılı öğrenci olurlar ne kadar kısa zamanda mezun olurlar. Bence ne kadar güzel yetişirler.

Kendi özel hatıralarımdan bahsetmek istiyorum. Ben Ankara’dayken İlâhiyat Fakültesi’nde hoca iken eski Konya valisi bana rica etti, dedi ki;

“Tanıdığım arkadaşlar var. Kur’ân-ı Kerîm öğrenmek istiyorlar, öğretir misiniz?”

“Öğretirim.” dedim. Kur’an öğreteceğim. İlâhiyat Fakültesi’nde hocayım, onlara Kur’an öğreteceğim. Dedi ki;

“Bahçelievler’de onların evleri var, siz pazartesi akşamları oraya gidip o öğrencilerinize ders verir misiniz?”

İslâm’da hoca, talebenin ayağına gitmez; talebe, hocanın ayağına gelir. Hocanın, tale-

benin ayağına gitmesi ayıptır; öğrencinin, hocanın ayağına gitmesi sevaptır, fazilettir.

Ben Kur'an öğreteceğiz diye heveslendiğim için oraya gittim. Para filan almıyorum, parayla iş değil. Başkasına da gitmem. "Öğrenmek istiyorsa falanca yere gelsin..." demek de olabilirdi ama valinin hatırını kıramadık. Sevdiğim bir valiydi. Vali az bir şey değil, hatırlı bir kimse.

Gittim. Hakikaten yaşlı adamlar. Ziraat Fakültesi doçenti, falanca hastanenin başhekimisi, makine mühendisi, filanca dairede müdür... Benim talebeleri bir görecektiniz. Talebeler yüksek, çok yüksek, her birisi beyefendi, itibarlı kimseler. Ben onların yanında ufak tefek kalıyorum.

Kalabalık vardı, bayağı salonu dolduruyorlardı, epeyce bir kalabalık.

İlk önce girdim, şaşırdım; işin içinde kadınlar da var. Hesapta bu yoktu. Kadınların da erkeklerle beraber oturup Kur'an okuyacağını tahmin etmiyordum. Ona bir şaşırdım. İkincisi; kadınların başı açık, ona şaşırdım. Üçüncüsü; etekleri mini, ona şaşırdım. Şimdi bu nasıl Kur'an öğrenecek? Başı açık, mini etekli hanımefendiler, bayanlar, sayın bayanlar. Biraz

zihnime takıldı bunlar böyle. Bu işin içinde bir şey var ama dur, dedim.

“Şu saatte...” demişlerdi. Ben de tam o saatte, sözleştiğimiz yere tam zamanında varayım diye girmiştım, akşam ezanı sonra okunmuştu. Abdestim var benim. “Hocam, hoş geldiniz!” dediler. Ben üniversite hocasıyım filan diye izzet itibar iyi. Bir de öğretmeye gittim filan diye itibar tamam, itibar yerinde. Bana iltifat ettiler. Allah Allah! Tanıştık. “Başhekim beyefendi, müşerref oldum. Doçent beyefendi, müşerref oldum...” falan. Böyle yüksek yüksek unvanlı insanlar.

İyi ama, “Benim akşam namazı daralıyor.” dedim. Birbirlerine baktılar. Ev sahibi beyefendi, ziraat yüksek mühendisi; “Buyrun hocam.” dedi, beni salondan, yanında, küçücük bir odaya aldı. “Sandık odası” derler, küçücük odalar olur. 2,70x2,70 filan; 3x3 metre bile değil, küçük bir oda. Ne olacak?

“Siz buyrun, burada namaz kılın.”

[Peki] siz?

“Siz kılın.”

Kendileri kılmıyorlar. Bir daha şaşırdım. “Neyse bunlar daha çok acemi demek ki...”

Kur'an öğrenecekler ondan sonra namaz kılacaklar. Neyse sabredeyim." dedim.

Odaya girdim; duvarda bir şeyler varmış, resimleri namaz kılacağım filan diye örtüyle kapatmışlar. Sonra duvarda karnı kocaman bir saz var, onun adını bilmiyorum ben. Çok kocaman, göbekli. Kocaman saz şöyle kucağa alınıyor, dımbır dımbır. Onun adını bilmiyorum. O asılı. Ud mudur? Herhalde işte öyle bir şey asılı. Dedim "Ziraat mühendisi, aynı zamanda herhalde musikîye meraklı." dedim. Burası da garibime gitti. Neyse ben orada namazımı kıldım. "Çok şükür yâ Rabbi, namazımı vaktinde kıldım." dedim. Oraya onların yanına gittim.

"Hadi bakalım, derse başlayalım. Namazı kıldık. Kâğıt kalem çıkartın..." dedim.

"Ben nasıl anlatacağım size? Şöyle tahta, tebeşir bir şey yok mu?" dedim. *Elif, be, te, se, cim...* yazacağım filan.

"Yok hocam, biz Kur'ân-ı Kerîm'in okunmasını öğrenmek istemiyoruz, öğrenmek istemiyoruz..." filan dediler. Yani "Elif'i be'ye üstünde durursan eb eder..." filan öyle yazısını öğrenmek istemiyorlarmış.

“Biz Kur’ân-ı Kerîm’in okunmasını ve öğrenmek istemiyoruz.”

“Allah Allah! Ne öğrenmek istiyorsunuz siz?” dedim.

“Biz Kur’ân-ı Kerîm’in kendisini öğrenmek istiyoruz. Tefsirini, mânasını öğrenmek istiyoruz. Sen bize Kur’ân-ı Kerîm’i anlat.” dediler.

Ben de onun üzerine onlara *Ikra* sûresinden [Alak sûresi] Kur’ân-ı Kerîm nasıl inmiştir diye başlayarak nüzul sırasına göre Kur’ân-ı Kerîm’i anlatmaya başladım. Çünkü şöyle düşündüm: Bunların hiçbir şeyden dinî konulara yakınlığı yok! Âyetler müşriklere geldi de onların imanlarını nasıl kuvvetlendirdi, yavaş yavaş nasıl geliştilerse bunlar da öyle gelişsinsinler diye... Epeyce onlarla uğraştık memnun oldular bunlar.

Ondan sonra benim yurt dışında görevim çıktı; altı ay bir yere gitmem gerekti. O zaman şimdi profesör olan bir talebeme havale ettim. Dedim ki; “Bunlar Kur’an öğreniyorlardı, ben bunlara tefsir dersi veriyordum. Sen devam et.” Başhekimler, doçentler, profesörler, subaylar, müdürler dini öğrenmek istiyorlar. [Ama] mektep yok!

“İmam-hatipe gitsinler.”

Çağı değil, imam-hatip çağında değil bunlar, iş gücü sahibi insanlar. Demek ki bence mektepleri bizim çeşitlendirmemiz lazım. Kıymetli, emekli öğrenciler için bir mektep açmamız lazım bence. Benim eğitim tecrübe-me göre bu böyle. Çocuklarla uğraşmaktan... Yetişkinler zaten yetişmiş. Onlar leblebiyi anlar. Büyüklere bir mektep, din mektebi, iman mektebi, irfan mektebi...

Hanımlara bir mektep!

Hanımlar çok önemli. Hanımların eğitilmesi başarılı mı? Hanımın kaç tane çocuğu var? Beş tane. Tamam. Beş çocuktan korkma. Neden? Annesi müslüman. Annesi müslüman, beşini de müslüman yetiştirir, korkma. Hanımların eğitimi çok önemli. Onun için bir hanım mektebi lazım.

Ondan sonra okul çağını geçirmiş, okula gitmesi mümkün olmayan gençler için lazım. Gidemiyor.

“Gidemezse gidemesin.”

Bırakalım mı? Bataklığa mı batsın? İslâm'ı öğrenmesin mi? Öğrenmek lazım, öğrenmeleri lazım. Onların öğrenmesi için bizim de kurum-

ları, kuruluşları hazırlamamız lazım. Bizim de öyle çalışmamız lazım. Temenni ediyorum.

Türkiye’de şimdi her şeyi yapamıyoruz. İmam-hatip okullarının sayısı müsaadeye tâbi. Kur’an kursları Diyanet’ten müsaadeye tâbi vesaire. Burada serbest. Sanırım burada böyle şeyleri yaparsak farklı yerden öğrenciler bile gelebilir.

Neden açtık bu konuyu, hatırlayalım. Alim daha kıymetli olduğu için! Alim âbidden de kıymetli şehidden de kıymetli, şehidden daha önemli. Şehit canını veriyor, vatanını kurtarıyor. Alim, nice nice insanları müslüman olarak yetiştiriyor; İslâm yayılıyor, İslâm kuvvetleniyor.

Bakın bizim ihvanımızdan bir mühendis kardeşimiz, diyelim ki 35 yıl önce senesini çok iyi hatırlayamayacağım, kardeşimizin, ağabeyimizin ismi hatırımda, Amerika’ya gitti. O zaman Amerika’ya gitmek gelmek filan çok nadir. 35-40 yıl önce çok az olan bir şeydi. Amerika’da kaldı. İhvanımız, takkeli tesbihli ihvanımız. Yıllar sonra beni ziyarete geldi. Asıl [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız’ın ihvanı da sonra tabii Hocamız vefat etmiş, ben vazifelenmişim. Geldi filan, konuştuk.

“Hocam, benim Amerika’ya ilk gittiğim zaman bir Cuma namazı kılmak için 300 kilometre arabamla giderdim. Cuma namazına gideyim diye 300 kilometre yol giderdim. Şimdi her şehirde üç beş tane cami var.” dedi. Amerika müslümanlaşıyor.

Çin müslümanlaşıyor. Çin’e gidip gelmiş arkadaşlarımız var. “Her yerde camiler, Kur’an kursları açılıyor.” diyor. Çin müslümanlaşıyor. Dünyanın her yerinde gelişme var. Avustralya’ya evvelki gelişlerimizden şimdiki gelişlerimiz farklı. Kaç tane cami var koca koca! Küçük camiler büyüdü. Geçen gün Camii’ne gittik. Mesela küçük, küçücük bir cami iken yeni camiler ne kadar güzel, kocaman cami olmuş. İslâm gelişiyor.

Alim, İslâm’ı yayıyor, genişletiyor. Ve kitap yazsa talebe yetiştirse o kitap okudukça fayda sağlıyor, o talebe yaşadıkça fayda sağlıyor. O talebe başka talebeleri yetiştiriyor. Onun için alim olacaksınız veya talebe olacaksınız. Ya da siz olamadınız, çocuklar olsun. Ya kız çocuklarınızı ya erkek çocuklarınızı alim yetiştirin, kız çocuğu da olur.

Bizim burada bazı kardeşlerimizin kızları geldiler eğitim gördüler, öğretmen hanım ola-

rak buraya döndüler. Çocuklara öğretmeye, eğitmeye etmeye başladılar. Bak ne güzel oldu, onların yetiştirdiği çocukları da gördük. Açılışında gülmekten kırıldık, küçük bebeler gösteri yaptılar. Başlarına kocaman meyveli fularlarını giymişler. Ellerini böyle yaptılar geçtiler karşımıza; eğildiler, [selamladılar]... Hoşuma gitti. Yetiştiriyor işte, bak! Bir tane iken kaç tane oluyor. Bir tane müslüman kaç kişiyi yetiştiriyor, ne kadar çoğalıyor?

Onun için ne yapacağız?

Alim olacağız; kendimiz olamadık, çocuğumuzu alim yapacağız. Çocuklarımız alim olsun. Alimin babası olalım, alimin annesi olalım. Biz vefat ettiğimiz zaman çocuğumuz bize, kabrimize Yâsîn göndersin. Çocuğumuz bize sevap göndersin. Kabirde bizim çocuğumuz ruhumuzu şâd etsin. İkinci hadîs-i şerîf bu.

Bir de birinci hadîs-i şerifte en son cümleyi okudum da açıklamasını unuttum:

“70 bin kişi cennete hesapsız girecek.”

Vücûhuhum ke'l-kameri leylete'l-bedr.

“Yüzleri ayın on dördü gibi parlak olacak. Pırıl pırıl nurânî olacak.”

70 bin kişi cennete girenlerin durumu güzel. Yüzleri pırıl pırıl, ayın on dördü gibi, dolunay gibi parlak olacak. İşte öyle olmak için alim olmak lazım. Alim yetiştirmek lazım.

Çocuğumuzun öyle olması için ilk adım ne?

Çocuğumuzu öyle yetiştirmeye heves etmek. Ben öyle yetiştirmeye heves edeyim de ondan sonrası Allah kerim. “Yâ Rabbi! Ben elimden geleni yaptım; sen de lutfet, arkasını tamamla.” dersin. “Ben bu kadarını yapabildim annesi babası olarak. Oğlumun bigayri hisâb cennete girenlerden olmasını istiyorum. Sen de onu lütfediver.” de, Allah kabul eder.

e. Ölüñün Peşine Üç Şey Takılır, İki Geri Döner Biri Kalır

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçiyorum:

«يَتَّبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ: أَهْلُهُ، وَمَالُهُ، وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ
اِثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ. يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى
عَمَلُهُ»

Yetbe'u'l-meyyite selâsetün: Ehlühü ve mâlühü ve 'amelühü. Fe-yerci'u's-nâni ve-

yebkâ vâhidün: Yerci'ü ehlühû ve mâlühû ve yebkâ 'amelühû.

Çok sağlam bir hadîs-i şerîf. İmam Buhârî, İmam Müslim, İmam Tirmizî, İmam Ahmed b. Hanbel, İmam Neseî. Bir, iki, üç, dört, beş [kaynak]; sahih hadislerden, sağlam bir hadîs-i şerîf, hatrınızda tam kalacak bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Yetbe'u'l-meyyite selâsetün. "Ölünün arkasından üç kişi, üç şey peşine takılır."

Gömülmeye gidiyor ya, ölünün arkasına üç şey takılır. Peşinden gider, tâbi olur, arkasından gider.

Kimler ölünün arkasından gider? Bazısını görüyoruz, biliyoruz. Kimler gider?

Çoluk çocuğu, tanıdıkları, imam vesaire... Diyor ki; "Bunlardan iki tanesi geriye döner, bir tanesi orada kalır."

Geriye dönenler hangileri?

Ehlühû. "Ölünün ehli."

Hem ailesindeki insanlar hem de arkadaşları, eşi, dostu, çevresi. Onlar kabre götürürler, gömerler, gelirler. Geri döner. Geri dönenlerden birisi döndü.

Ötekisi?

Ve mâlühû. "Malı da geri döner."

Malı da artık ölünün değil. Ölü malını artık âhirete götüremiyor.

“Acaba bir kadının mücevherlerini bir kutuya koysalar -elmaslar, pırlantalar, zümrütler, yakutlar, gerdanlıklar, bilezikler- kabre koysalar iyi olmaz mı?”

Olmaz, faydası yok! Götürsün âhirete, o hanımefendi bu ziynetleri götürsün âhirete! Götüremez, zaten melekler geçirmez, nasıl götürsün. Zaten âhirette geçmez onlar. Onun o kıymetli şeyleri, altını, gümüşü âhirette kıymetli değil. Âhirette kıymetli olan başka şeyler. Mal da gelmiyor, malı gitti.

“Bu tarla kimindi?”

“Falancanın.”

“Şimdi?”

“Öldü.”

Şimdi onun mu? Değil. Ölür ölmez mal başkasına... Kabirden geri döner. Mal da onun değil, mal artık mirasçının. Hanımı şu kadar alacak, kız çocuk bu kadar alacak, erkek çocuk bu kadar alacak vesaire. Bölüşme başladı. Ailesi döner, ehl ü iyâli döner, eşi dostu döner, malı da geri döner. İki kişi geri döndü, bir tanesi kalacak.

Ve yebkâ 'amelühû. “Ölünün işlediği ibadetler yanında kalır, ancak onlar kalır.”

Kur'an okumuş, kalır yanında; hacca gitmiş, kalır yanında; namaz kılmış, kalır yanında; zekât vermiş, kalır yanında...

“Nasıl kalıyor hocam? Hac nasıl kalacak onun yanında, namaz nasıl kalacak onun yanında?”

Anlatayım: Peygamber Efendimiz vefat etmiş bir kimseyi bildiriyor. Kabre konulmuş. Kabirde uyanmış; karanlık yer. Karanlık, bir korkmaya başlamış ki kimse yok. Anlamış kabirde olduğunu, korkmaya başlamış. Güzel yüzlü, çok sevimli görünümlü, nurânî, çok sevimli bir kimse görünmüş. İçi ısınmış ona, sevmiş. İyi, ben burada yalnızken işe bak, şimdi sevimli bir insan var, dur bakalım. Bir arkadaş, bir komşu, bir şey var, dur bakalım. Tanışmak için sormuş.

What is your name mi demiş?

Demiş ki; “Ben seni çok merak ettim mübarek. Burada, bu soğukta, bu karanlıkta, bu تنها yerde, bu kabristanda korkmaya başlamıştım. Seni görünce bayağı sana canım ısındı, seni sevdim. Sen kimsin?”

Peygamber Efendimiz'in bildirdiğine göre o da diyor ki; "Ben senin okuduğun *Tebâreke* sûresiyim." Buyurun, gözünüzü açın, anlayın işin içyüzünü.

﴿ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ﴾

*Tebârakellezî bi-yedihi'l-mülk ve hüve 'alâ külli şey'in kadîr.*⁹

"Hani sen okurdun ya; işte *Tebâreke* sûresiyim."

Allahu ekber...

Biz *Tebâreke* sûresini Kur'ân-ı Kerîm'de okuyoruz ama onun öyle insan suretinde olacağını hiç düşünmezdik. Demek ki *Tebâreke* sûresinin yanına geldiğini ve onun faydalı bir şey olduğunu anlayabilsin diye Allah *Tebâreke* sûresine güleç yüzlü, nur yüzlü bir insanmış gibi bir şekil veriyor, ölüye öyle hissettiriyor, ölü onu bir insan gibi görüyor.

Demek ki buradan anladığımıza göre zekât veren, namaz kılan, oruç tutan, ibadet eden, zikir yapan, Kur'an okuyan insanın kabri ne olacak? Şenlik bir yer olacak, kalabalık

⁹ 67/ Tebarake, 1.

olacak. Yanında nurlu nurlu varlıklar olacak. “Bu benim zekâtım, bu benim haccım...” Çünkü madem Allah *Tebâreke* sûresine öyle o yüzü veriyor, insanın anlayabileceği şekli veriyor; onlara da öyle bir şekil verecek. Oh! O zaman sevimli sevimli dostlar, arkadaşlar...

“Nasılsın haccım? İyi misin, hoş musun? Nasılsın orucum? İyi misin hoş musun? Nasılsın namazım? İyi misin hoş musun? Konuş...”

Sıkıntı çekmeyecek, korku çekmeyecek. Bir de onlar nurlu. Kabir nurlanacak, tatlanacak, güzelleşecek. İnsana âhirette, kabirde ameli arkadaş olacak.

İnsanın kabirde yoldaşı ne olacak?

Ameli, icraatı, ibadetleri olacak.

Ötekiler?

“Şu benim oğlum beni çok severdi. Gelse, birkaç gün ben şu kabristana alışincaya kadar benim yanımda yatıverse ya...”

Yatmaz, karanlığa bile kalmaz. Karanlığa kaldı mı korkmaya başlarlar. Kabre gömerler, ağlarlar ama;

“Kal biraz ağlıyorsan, ayrılmak istemiyorsan...”

“Ziyanı yok ben ağlarım ağlarım, yine giderim.” der, gider. Durmaz orada kimse. Ço-

luk çocuğu durmaz, arkadaşı durmaz, eşı durmaz, en sevdiği insan durmaz, maaşlı memuru durmaz, kimse durmaz. Parası, malı da durmaz, o da gitti. Kaldı mı şimdi beş parasız... Ne mark kaldı ne dolar, ne US doları ne Avustralya'nın doları kaldı, hiçbir şeyi kalmadı. Ne yapacak?

Amel, ibadet! Ne mutlu Ramazan'ını, ömrünü ibadetlerle geçirene! Ne mutlu! Allahu Teâlâ hazretleri ibadetlerimizi kabul eylesin. Bizi ibadet yolunda daim eylesin. Kabirde ibadetlerimizi makbul ibadetler olarak değerlendirip kabirde bize güzel güzel yoldaş eylesin. Evlatlarımızı güzel yetiştirmemizi nasip eylesin. "Biz alim olamadık, inşallah oğlum hafız olur, alim olur, Allah'ın sevgili kulu olur, erenlerden olur, evliyâdan olur inşaallah. Benim de yüzümü güldürür, kendisinin de yüzü güler." diye evlatlarımızı güzel yetiştirmeye çalışalım. Cennete bigayri hisâb, hesap görmeden kestirmeden, ikramlı olarak girmenin çarelerini arayalım. Allah nasip etsin.

Allah hepinizden razı olsun.

f. Şeyh Ebul Hüseyin-i Nuri Hz.

Her cumartesi akşamı bir *Râmûzü'l-ehâdis'i* bir de evliyâ kitabından okurlardı.

Onu da okuyalım. Bir tanecik okuyalım. Hatta bir tanecik şahsın küçük bir şeyini bile okusak yeter. Ne yapalım. Onların da ruhaniyetleri [haberdar olsun].

Kalınan yer, *Tezkiretü'l-evliyâ* kitabımızın *Seha* neşriyatı 147. sayfasında Şeyh Ebu'l-Hüseyn-i Nûrî hazretleri imiş, *kaddesallahu sırrahü'l-azîz*. Allahu Teâlâ hazretleri o mübarek zatın makamını yüksek etsin, âhirette nurunu ziyade etsin, mânevî ikramlarla ruhu- nu şad etsin; bize de himmetlerini nasip eylesin. O mübarek zât himmet eylesin bize, şefa-aat eylesin, bizim lehimize yapabileceklerini yapsın.

“Ebu'l-Hüseyn-i Nûrî *kaddesallahi rûhahü'l-'azîz*, kutb-ı vakt idi.”

Kutb-ı vakt ne demek?

O devirdeki evliyâlarının reisi demek. Her devirde Allah'ın sevgili kulları vardır. Var mı? Mutlaka var. Tereddüt var mı? Yok, kesin. Her devirde Allah'ın mübarek kulları vardır.

“Hocam nasıl böyle bu kadar kesin konuşuyorsun sen?”

Çünkü Peygamber Efendimiz diyor ki; “Kıyamet kopuncaya kadar daima Allah'ın

sevdiği kulları mevcut olacak.” Daima, bu kesin.

“Hocam şunları bir bilsek... Şunların böyle bir listesini bastırırsanız da hepimize birer tane dağıtsanız; adresleri, telefonları, biz bilsek...”

Öyle yağma yok, o kadar kolay değil!

Zamanın kutbuymuş. O devirdeki evliyâlarının en yükseği. Kutup nasıl dünyanın önemli bir noktası ise işin ortasında olan kimseymiş. Her şey onun etrafında dönüyormuş. Buna *emîrû'l-kulûb ve kameri's-sûfiyye* derlerdi.

Lakabı neymiş?

Emîrû'l-kulûb. “Kalplerin emîri, komutanı, kalplerin reisi, gönüllerin sultanı.”

Emir, sultan; ikisi aşağı yukarı aynı kapıya çıkar. Kalplerin sultanıymış. Bir de;

Kameri's-sûfiyye. “Sofilerin mehtabı.”
Pırıl pırıl bir kimse imiş.

“Serî es-Sekatî'nin müridi idi.”

Evliyâullahtan Serî es-Sekatî diye çok meşhur bir zât var. Allah onun da makamını âlâ eylesin, şefaatine bizi nâil eylesin. Onun yanında yetişmiş.

Mürid ne demek?

“Ben iyi insan olmak istiyorum. Karar verdim, istekliyim; sana talebe oluyorum...” diyip gidip bir büyük zâta talebe kaydolan, bağlanan kimseye mürid derler. Aslında mürid, istekli demek. İyi adam olmayı istiyor. Talip olmuş, gelmiş, müracaat etmiş, tamam. O da kabul ederse talebeliği öğrenecek.

Niye Nûrî, Ebu’l-Hüseyn-i Nûrî demişler?

Nûrî diye adlandırılmasının sebebi karanlıkta söz söylerken mübarek ağzından nur çıkarmış. O zaman böyle florasan lambalar yoktu. Camilerde kandiller vardı. Onların da ışıkları ne kadar aydınlatır onu takdir buyurun, siz kendiniz düşünün. Konuştuğu zaman ağzından nur çıkardı.

Kardeşlerim!

Bu nur çıkma meselesinden bildiğim bir başka şeyi sizlere anlatayım. Ümmî bir zât var; hiç okumamış, âmâ, ümmî. Ama Allah evliyâ yapmış. Epeyce okumuş bir müridi var, bayağı bilgili. Buna sorarmış:

“Efendim filanca sözler hadîs-i şerîf midir?”

“Evet, hadîs-i şerîftir.”

Yarısı hadis olan bir yerden almış cümleyi, yarısına başka yerden eklemiş; o öbür

yarısı hadis değil, Peygamberimiz'in hadisi değil. Okurmuş:

“Efendim bu söz hadis midir?”

“Şurasına kadar hadîs-i şerîftir, buradan ötesi hadîs-i şerîf değildir.”

Karıştırmış, üste getirir, alta getirir, hadis olan cümle ile hadis olmayan cümleyi birbirlerine karıştırmış. “Şurası hadistir, burası değildir.” bilirmiş. Daima bilirmiş. Kitaplarda söylendiği gibi bilirmiş. Ümmî adam, hiç okumuşluğu yok. Ama adam bilirmiş. Dayanamamış, sormuş:

“Efendim nasıl biliyorsunuz? Hakikaten, aynen biliyorsunuz; karıştırsam bile biliyorsunuz, şuraya kadar hadis ondan sonrası hadis değil, diyorsunuz.”

“Evladım, hadîs-i şerîfleri sen söylerken ağzından bir nur çıkıyor, oradan oraya kadarının hadis olduğunu anlıyorum. Öbür hadis olmayan sözleri söylerken o nur çıkmıyor, oranın hadis olmadığını anlıyorum.” diyormuş.

Allahu ekber... Bak işin içinde neler oluyor, öyle anlıyorlar. Bu zâtın da ağzından nur çıktığından buna Ebu'l-Hüseyn-i Nûrî demişler.

Sahrada bir savvaası vardı.

Savva'a, Arapça'da "ibadethane" demek. Şöyle bir تنها yere de küçük bir kulübecik yapmış kendisine, içine girip ibadet ediyormuş. Sahrada, uzakta.

"Niye şehirde yapmıyor da fırının, kasabın yanında, çarşıda yapmıyor da sahrada, uzakta yapıyor?"

Rahatsız edilmemek için! Çünkü ziyaretçi çok olursa rahatsız ederlerse diye sahrada bir ibadethanesi varmış.

Niye sahrada?

Şehirde olursa rahatsız ederler diye! Tenha yeri seviyorlar, rahatsız edilmemek istiyorlar. Gösteriş istemiyorlar, şöhret istemiyorlar. Oyun peşinde değil ki adam! Herkes beni tanısin da oyum artsın diye düşünmüyor ki! Kimse bilmesin, Allah sevsin yeter, diyor. Sahrada bir ibadethanesi varmış. Geceleyin ibadet ederken orası ışıldarmış.

"Kendisinin dahi yüzü parlak gelir; ak benizli ve aksakallı nurânî bir pir idi."

Ahmed-i Hamrâ der ki;

"Hüseyin gibi taat edici kimse görmedim -yani ibadeti çok yaparmış- öylesini görmedim." "Cüneyd'den de fazla mı?" diye sordular. "Onun hâli ayrı, bunun hâli ayrı. Zira her

birinin bir başka türlü edası, muamelesi vardı. Onu Allah'tan başkası değerlendiremez.” demiş.

Cüneyd-i Bağdadî'yle durumu nasıl diye mukayese ettirmek istemişler. “Onun hâli ayrı, onun hâli ayrı.” demiş.

Ben kendim de sohbet canlı olsun diye olmuş bir şeyi anlatayım: Bizim İzmir'de yazar, kitap yazar, Raif Cilasun diye bir ihvanımız var. Meşhur kitapları filan var belki aşağıda da satılıyordur. Kamburu çıkmış, beyaz sakallı ama çelik gibi sağlam ihvanımızdan bir kimse, yaşlı bir amca. O bize anlattı. Kalabalığa da anlattı, ben ona birkaç defa anlattır-dım.

Bu, Hasan Basri Çantay'a gitmiş: “Efendim ben sizin kitaplarınızı okuyorum, çok beğeniyorum; ben size bağlanmak istiyorum. Siz benim şeyhim olun, ben size mürid olayım.” demiş. Hasan Basri Çantay demiş ki; “Benim öyle bir görevim yok. Ben mürid kabul etmiyorum. Benim bir salahiyetim yok ki! Olmaz.” demiş. “O zaman bana birisini tavsiye buyurun.” demiş ki; “Bu devirde size iki kimseyi tavsiye edeceğim. Birisi falancadır. -Müsaade ederseniz onun ismini söylemeyeyim.- Birisi

de -bizim hocamız- Mehmet Zahid Kotku. Bunları tavsiye ederim.” demiş.

“Efendim hangisi daha uygunsa ona gideyim ben, ona mürid olayım.” demiş.

“Yok, ben öyle büyüklerin arasında ayırım yapacak, mukayese yapacak, şu daha üstündür bu daha aşağıdır diyecek bir insan değilim, ayıp olur, edebe aykırı olur. Ben onu diyemem.” demiş.

“[Peki] ne yapacağım?”

“İstihareye yat” demiş. O da istihareye yatmış.

[Mehmed Zahid Kotku] Hocamız mı ötekisi mi?

Kendisi anlatırken diyor ki; “Ben ötekisini istiyordum, içim ötekisini istiyordu ama bir yattım rüyaya, [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız çıkmış. İstiharede [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız’a bağlan, diye çıktı.” diyor. “Bir kere daha yattım.” Yine [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız çıkmış. “Bir kere daha yattım.” diyor. [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız çıkmış. [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız’a gelmiş, mürid olmuş. Hocamız da zamanın kutbuydu. O kutup olduğu için o çıkıyor.

Ebu'l-Hüseyin-i Nûrî hazretleri der ki;
“Bunca yıllar mücahede ve riyazet çektimse
de bir türlü nefsimin elinden kurtulamadım.”

Ne demek istedi?

İnsanın en büyük düşmanı kendisidir, nefsidir. Çünkü içinden kötü şeyler ister. İnsanın nefsi kötü şeyler ister. Canım çekti, diyoruz ya...

“Niye kopardın bu elmayı?”

“Dayanamadım, canım çekti. Kıpırmızı uzanmış, tam da elimin de ulaşacağı yerde; dayanamadım, koparttım, hart diye ısırdım.”

Bak, nefsin sana yanlış iş yaptırdı. Tutacaktın, dayanacaktın.

“Canım çekti...” Çekmeseydi. İşte insanın nefsi budur. İnsanın nefsiyle uğraşması lazım.

Mesela herif yatıyor, hanım diyor ki;

“Efendi, kalk namaz vakti geldi.”

“Kalkarım yahu tamam.”

“Hadi, vakit geçiyor, kalk! Efendi, kalk...”

“Tamam, of!..”

Kalkmak istemiyor.

Kalkmak istemeyen kim?

Nefsi. Kalmak istiyor ama kalkamıyor, canı uykuyu seviyor.

Veyahut yemek... “Doktorlar ‘Fazla ye-me!’ dedi ama yemek de çok güzel olmuş. Hadi biraz daha alayım, doktor görmüyor. Hadi bir kaşık daha alayım, doktor görmüyor.”

Aldırtan kim?

Nefs. İstetiyor, yaptırtıyor veya istemediği bir şey olursa da tembelleniyor, yaptırmıyor. İnsanın nefsi çok büyük düşman.

İnsanın en büyük düşmanı insanın bu nefsidir. Çünkü talebeye tembelliği kim yaptıırır? Tembellik mi aşıyorlar? Gel buraya, bir enjeksiyon; “Sen artık tembel teneke oldun, çalışma!” diye tembellik mi aşıyorlar? Hayır, içindeki nefsi çalışmak istemiyor. Ne istiyor-sun nefsim?

“Futbol oynamak istiyorum.”

Hadi futbol oyna! [Ama] baban “Ders çalış!” demişti, hoca da ödev vermişti.

“Ama top oynamak istiyorum bir de yüzmek istiyorum.”

Ben de yüzmek istiyorum, ben de istiyorum. Benim nefsim de istiyor senin nefsin de istiyor ama ders var, yarın imtihan var. İşte nefs budur. Talebeye ders çalıştırmayan, beynamaza namaz kıldırmayan, Ramazan’da oruç tutturmayan veya babası zorla oruç tuttur-

muşsa arka tarafta gizlice orucu bozdurtan kim? Şeytan ve nefis!

“Bununla bunca yıllar uğraştım, nefsimle savaştım.” diyor. Bu mübarek zât nefsiyle bunca yıl çarpışmış, riyazet çekmiş, epeyce gibi oruç filan tutup kendisini bu nefsi yenmek, hâkim olmak konusunda idmanlandırmış. Ama riyazet, aslında “jimnastik” demek. Nefsini yenmek için bayağı bir idman yapmış, oruç tutmuş, tesbih çekmiş, bayağı bir *body building* bir şeyler yapmış ama “Bir türlü nefsimin elinden kurtulamadım.” diyor.

Neden, insan neden nefsinin elinden kurtulamıyor?

İçeriden çıkmıyor da ondan! İnsanın nefsi içeriden çıkmaz. Ne zaman çıkar? Öldüğü zaman çıkar. Onun yeri burası, içeride duracak. Ölünce çıkar. İnsanın nefsi insanın içinden çıkmaz.

[Peki] ne yapmak lazım hocam? Çıkmıyor bu; Atamıyorsun, satamıyorsun, sürüye katabıyorsun, çobana veremiyorsun... Ne yapacağız bu nefsi?

İslah edeceksin. Çıkmaz o, dışarı çıkmaz. Ne yapacaksın? Çaresi ıslah etmek, adam etmek, müslüman etmek.

Nefsine neler demiş dinleyin;

“Nefsime dedim ki gel şu eve gir. Seni yavuz uğrular gibi bırakayım.”

Yavuz uğru gibi demek, “kötü hırsızlar gibi” demek. Ben Türkçeleştirerek söyleyeyim. Bir de Türkçe’ye tercüme yapalım.

“Seni yakalanmış kötü bir hırsız gibi şu eve tıkayım, zindana tıkayım. Ölürsen öl, diri kalırsan kal.”

O ölürse kendisi de ölecek, zaten nefsi ile beraber. Nefsi ölünce insan da ölüyor. O öyle, son ana kadar beraber gidiyorlar. Ölürsek hak yolda ölmüş oluruz, diye 40 yıl da böyle uğraşmış. 40 yıl! Efendi, 40 yıl! Kolay değil demek ki... Bu nefsi tepelemek öyle kolay olmuyor.

Bir gün Cüneyd hazretleri Şeyh Nûrî hazretlerinin yanına geldi. Hâli gayet garip olmuş, benzi sararmış, başı da aşağı sarkmış, oturuyor. Yanına varınca başını kaldırdı, biraz yüzüne baktı. Ve Cüneyd heybetinden düştü. Öyle oturmuşken Cüneyd’e diyor ki;

“Senin itibarın biraz düştü.” Cüneyd-i Bağdadi hazretlerine böyle diyor. Dedi ki;

“Ya Cüneyd! 30 yıldır onun heybeti benim içimde. Verdiği zehirleri gussam katı olmuştur. Benliğimden mahvolmuştum.” Bu hadiseden sonra Cüneyd yâverlerine: “Eğer dirlik öğrenmek isterseniz bundan öğreniniz.” tavsiyesinde bulunurdu. Böyle bitiyor.

Açıklamasını biraz yapmaya çalışalım. Cüneyd’in yüzüne bakmış. “Cüneyd heybetinden düştü.” diyor. -Orada bir atlama var galiba.- 30 yıldır onun heybeti, benim içimde zehirleri gussam katı olmuştur. Benliğimden mahvolmuştum...” Bu hadiseden sonra Cüneyd yâverlerine: “Eğer dirlik öğrenmek isterseniz bundan öğreniniz.” tavsiyesinde bulundu.

Burayı anlayamadım. Aslına bakıp biraz tahkik etmek lazım. Bu nasılmış aslından anlamak lazım.

Sadece şunu söyleyebileceğiz:

Şu anlaşılıyor ki; büyük insanlar! Evliyâ olmuş, yüzünden nur çıkarmış, orada elektrik yok bir şey yokken ibadet ettiği yerden etrafa ışıklar saçılmış. Ama 30 yıl, 40 yıl nefsi ile uğraşüyor. Nefsini yenmek için zindan gibi yere tıkıyor, mücadele ediyor. İnsanın kendi kendini yenmesi, iradesini kuvvetlendirmesi,

kale gibi sağlam bir insan olması, bunun kolay olmadığını anlıyoruz.

Bu olayın aslı; ne demek istiyor, Cüneyd ne demiş, o ne demiş biraz orada bir karışıklık var onu da daha sonra anlarız.

Ama şunu anlayalım ki evliyâ olmak kolay değil, nefsi yenmek lazım. Nefsi yenmek de kolay değil, uzun yıllar bunlarla uğraşmak lazım. Onun için Allah yardımcımız olsun. Allah büyüklerimizin himmetlerine, teveccühlerine, şefaatlerine bizleri erdirsin.

Sübhâne rabbinâ ve rabbi'l-'izzeti 'ammâ yesifûn ve selâmün 'ale'l-mürselîn ve'l-hamdülillahi rabbi'l-'âlemîn.

el-Fâtiha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

2 Şevvâl 1418 / 31.01.1998

Brisbane/ Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

